

Nie przegap skoku...

... wejdź w edukację medialną

Witamy w edukacji medialnej! My, jako grupa europejskich nauczycieli mediów, chcielibyśmy podziękować Ci za Twoje zainteresowania edukacją medialną. Poruszamy się obecnie w świecie nasyconym mediami przytłaczającymi ogromną sumą informacji ruchomych i nieruchomych obrazów, dźwięków, multimedialnych oraz materiałów online. Młodzi ludzie (a także starsi) potrzebują wsparcia w zaangażowaniu się w ten świat, aby stać się raczej krytycznymi niż pasywnymi konsumentami mediów. Myślenie krytyczne jest czymś, co powinno mieć miejsce w edukacji i pozyskać na uznaniu w szkolnym programie zajęć.

Mamy nadzieję, że broszurka ta poinformuje Cię bardziej o naszej metodzie edukacji medialnej w kontekście szkolnym i uzupełni naszą główną witrynę sieci [www](http://www.mediaeducation.net). Alfonso Gutiérrez zaoferuje nam krótkie wprowadzenie w edukację medialną, jej rozwój, powiązania ze szkolnictwem i jej możliwości w przyszłości. Armin Hottmann zilustruje punkty teoretyczne na przykładach tematów, które rozwijaliśmy wspólnie przez wiele lat, koncentrując się na temacie 'sportu'. Obrazki zawarte w broszurce z 'mini zadaniami' ilustrują pomysły dotyczące tych tematów. Chociaż większość materiału przewidziana jest dla edukacji podstawowej, główne idee mogą również służyć do nauczania ponadpodstawowego.

Mamy nadzieję, że ta broszurka okaże się inspirująca i pomocna dla Twojej sytuacji nauczania. Jeżeli jesteś zainteresowany naszymi pomysłami, bieżącymi tematami i imprezami, zajrzyj na stronę www.mediaeducation.net. Na stronie kontaktowej znajdziesz adres mailowy, aby skontaktować się z nami bezpośrednio.

Pozdrowienia

Armin Hottmann z grupą MEAC

Do Edukacji medialnej poprzez program nauczania szkolnego

Alfonso Gutiérrez Martín

a) Co rozumiemy pod pojęciem 'Edukacji Medialnej'?

Wydaje się powszechnie przyjęte, że celem edukacji jest „przygotowanie na życie”. Dlatego też edukację medialną można uważać za konieczność, która wywodzi się z teraźniejszości massmediów i ma prawo wkroczyć w nasze codzienne życie.

Pojawienie się prasy a później generalizacja prasy czcionkowej sprawiły, że nauka czytania i pisanie stały się niezbędne. Kompetencja alfabetyzacji była i nadal jest głównym koncernem systemu edukacyjnego.

Dzięki ważności, jaką nabrały w XX wieku język audiowizualny i media, byłoby logicznym zauważyć, że pewien rodzaj kompetencji wizualnej lub audiowizualnej powinien być dodany do procesu alfabetyzacji.

Poprzez kompetencję wizualną (*Visual Literacy*) rozumie się zdolność do czytania i zapisywania obrazów oraz do myślenia i uczenia się terminologii obrazów. Zostało to zatem zdefiniowane jako zdolność zarówno do interpretowania jak i kreowania obrazów w różnorodności mediów z zamiarem efektywnej komunikacji. (Tyner, 1998)

Kompetencja Medialna (*Media Literacy*) pomogła uczącym rozwinąć krytyczne pojmowanie natury massmediów, jak i techniki, którą się posługują oraz ich wpływu na społeczeństwo.

Co więcej, kompetencja medialna musi wraz z edukacją, której pierwszorzędnym zadaniem jest powielenie studenckiej wiedzy o wykorzystaniu mediów, ułatwić zrozumienie, jak media produkują poglądy, jak są zorganizowane, jak produkują swoją własną rzeczywistość – i to wszystko bez zapominania o zręczności i wiedzy potrzebnej do kreowania produktów medialnych. Kompetencja medialna była również definiowana jako zdolność do wzrostu, analizy i produkcji komunikacji w różnorodnych formach.

Wzrastające znaczenie mediów w naszym Społeczeństwie Informacji otwiera drogę do ponownego przeprowadzenia debat na temat konieczności zmian edukacyjnych, odpowiadających z kolei na nowym potrzebom socjalnym i pracowniczym. Kompetencja medialna i edukacja mają większe znaczenie niż kiedykolwiek wcześniej i jest ona zawarta w wielu oficjalnych dokumentach krajów rozwiniętych. Unia Europejska pokazuje, że „aktywny udział w nowoczesnym społeczeństwie wymaga również specyficznych umiejętności radzenia sobie z ogromną sumą informacji, na którą jesteśmy ciągle zdani”. Te umiejętności

odnoszą się właśnie do 'kompetencji medialnej'. Kompetencja medialna jest możliwością dostępu, analizy i oceny obrazów, słów i dźwięków, z którymi mamy do czynienia na co dzień, jak i możliwością do płynnej komunikacji w starych i nowych mediach.

“Active participation in modern society also requires specific skills to cope with the vast amount of information to which we are permanently exposed. This (sic) skills are related to as 'media literacy'. Media literacy is the ability to access, analyse and evaluate the powerful images, words and sounds that confront us in our daily lives. as well to communicate fluently in all old and new media.”

(http://www.eu.int/information_society/edutra/skills/index_es.htm. Accessed in January, 2006.

Dokładnie na tej strukturze Unii Europejskiej zaczęliśmy naszą pracę nad projektem MEAC (Media Education across the Curriculum), który znalazł miejsce w tej publikacji.

Edukacja medialna, która może być rozumiana jako logiczna kontynuacja kompetencji cytowanej powyżej, przechodzi różne etapy próbując zdefiniować swoje podstawy przedmiotowe, minimalne treści i ustalić swoje miejsce w edukacji szkolnej. Cele podstawowe są naszkicowane w poprzednich definicjach: obywatele w Społeczeństwie Informacyjnym muszą być zdolni do dostępu, analizy i produkcji informacji oraz do komunikacji w różnych językach i posługując się różnymi urządzeniami. Treści można sklasyfikować na dwie duże grupy, których logicznie nie można podzielić: kontenty instrumentalne oraz kontenty krytyczno-refleksyjne.

Kontenty instrumentalne skupiają się głównie na użyciu środków i programów do pracy z tekstem, obrazem i dźwiękiem: kamer fotograficznych, komputerów, projektorów, wyposażenia i programów do montażu (wideo, tekstu, zdjęć i dźwięku), itp.

Odnosząc się do kontentów krytyczno-refleksyjnych, odkryliśmy aspekt kluczowy do kompetencji medialnej i edukacji medialnej, zwłaszcza, jeśli chodzi o środowisko anglojęzyczne (Aparici, 1996):

* Dokumenty, które są nam oferowane poprzez massmedia nie są zwykłym odbiciem rzeczywistości, którą przedstawiają; nie są one oknem na świat, ani częścią rzeczywistości zamrożonej w czasie. Są one konstrukcjami i metodami przedstawiania rzeczywistości. Fotografia przedstawiająca dom jest tylko metodą reprezentacji aktualnego „domu” – tylko szkicem i ideogramem, a słowa „casa”, „maison” lub „house” tylko jego prezentacją. W złośliwości ich „naturalnego” wyglądu, produkty medialne są starannie skonstruowane i przestrzegają technicznych zasad, wyznaczników swojego własnego języka i oczywiście intencji swoich kreatorów.

* Firmy medialne mają skomplikowaną strukturę i pokładają swoje zainteresowania w stronę komercyjną i mają ideologie, które odzwierciedlają się w ich własnych produktach i metodach dystrybucji.

* Media masowego przekazu działają jako agenty edukacyjne swojej audiencji, transmitują ideologię i zdecydowanie przyczyniają się do kreowania szczególnej kulturalnej tożsamości lub typu społecznego.

* Audiencje nie są ani pasywne, ani obiektywne; biorą one udział w negocjacji opió oferowanych przez produkty medialne. Dwóch ludzi oglądających ten sam program telewizyjny ocenia tę informację inaczej, zależnie od okoliczności, zainteresowań osobistych i wcześniejszych przekonań, itp. Każda osoba „negocjuje” znaczenie w zróżnicowany sposób.

* Na rynku ekonomicznym liczba widzów lub konsumentów produktów medialnych usprawiedliwia omawiany produkt, który otrzymuje główną rację bytu. Jeżeli program odnosi sukces komercyjny, to znaczy, że dobrze się sprzedaje („sells well”), nie rozważa się jego jakości i możliwości wpływów negatywnych lub pozytywnych. Jeżeli nie sprzedaje się, również nie rozważa się jego prawa bytu dla publiczności i że tak po prostu znika.

Aktualnie, jak możemy zauważyć poniżej, obserwuje się niebezpieczną tendencję ze względu na treści instrumentalne i w ramach tego, ze względu na użycie komputera i internetu.

b) Krótkie podsumowanie historyczne

Podczas drugiej połowy ostatniego wieku, wszechobecność telewizji forsowała formalny system edukacyjny do myślenia o wcieleniu go w rozwój programu nauczania. Media audiowizualne, a szczególnie telewizja, były adresowane z dwóch podstawowych perspektyw:

- treści programów telewizyjnych były rozważane, aby mieć liczną styczność (generalnie negatywną) z edukacją studencką.
- język audiowizualny, telewizja, wideo i inne media audiowizualne były ukazywane jako źródła z ułatwionym nauczaniem i procesem nauki.

Możemy powiedzieć, że *edukacja medialna* rozpoczęła się w szkołach jako *edukacja wbrew mediom* w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Ani media, ani ich produkty nie miały wystarczającego statusu, aby móc być wprowadzone do programu nauczania w szkołach, gdzie tylko książki i druk miały walor produktów kulturalnych. Niemniej jednak, w instytucjach edukacyjnych, studenci byli zawsze już ostrzegani przed negatywnym wpływem nie tylko

telewizji, ale również innych mediów popularnych jak komiksy, muzyka popowa, itp.

Wspaniały potencjał edukacyjny telewizji był bardzo szybko jawny przy tworzeniu się serwisu telewizji naukowej w poszczególnych krajach. Użycie telewizji do celów naukowych oraz pojawienie się produktów audiowizualnych z znacznym zamiarem edukacyjnym sprawiły o wiele łatwiejszym wcielić media audiowizualne do szkół jako środek nauczania.

Pesymiści mieli najpierw zadanie chronienia nas przed mediami w szkołach, ale ta strategia musiała być polepszona w latach sześćdziesiątych. Pojawienie się produktów telewizyjnych w bezsprzecznej jakości poddała w wątpliwość pomysł telewizji „przeciwkulturalnej”. Wiele produktów oferowanych przez to medium było tylko taśmą magnetyczną renomowanej pracy artystycznej – ponad wszystkimi filmami – których nikt nie podawał wątpliwości. Edukacja medialna wyszła z merytorycznego protektora zbliżającego się znowu rzekomo do negatywnego wpływu mediów drogą dyskryminacji, gdzie były porównywane dobre i złe programy. Odpowiedzialnością szkoły stało się powiadamianie i ukierunkowanie studentów do rozróżniania „Kultury” od tak zwanej *kultury popularnej* o dużo niższej randze.

Jeżeli zbliżanie się jest głównym protektorem, to kryteria edukacji medialnej są istotnie *wychowawcze* w najbardziej ogólnym znaczeniu słowa *edukacja*. Moralność i etyka prowadzą nauczyciela jako multi-subjekt i innego nauczyciela jako single-subjekt zajętych nie tylko nauczaniem, ale również i edukacją swoich studentów. Dlatego też, w pierwszym okresie *nauczania przeciwko mediom* nie możemy przydzielić jej funkcji w specyficznym programie nauczania szkolnego. Akcja edukacyjna nie była ustrukturuwana lub generalnie wystarczająca, aby być uważana za część jakiegoś szczególnego obiektu, nie mówiąc już o byciu subjektem w sobie i sobie samego.

Akceptacja, iż edukacyjny wpływ na media był nie tylko negatywnym przedsięwzięciem, spowodowała, że próba dyskryminacji lub zróżnicowania jednego programu przez drugi stała się widoczna. Kryteria etyczne były ankietowane, i starano się osiągnąć więcej kryteriów obiektywnych dla estetyki i wyrażeń językoznawczych. Ta nowa metoda wydawała się zrastyfikować edukację medialną nauczycieli odnoszących się raczej do sztuki oraz języka i literatury. Nastąpiła więc zmiana w edukacji nauczania odnośnie mediów. W przypadku kształcenia podstawowego, które jest bardziej ogólne i nauczyciele nie zawsze są specjalizowani w jednym kierunku, edukacja odpowiedzialna za konsumpcję produktów medialnych wychodzi poza naukę charakterystycznych cech mediów i nowej technologii, jak i jej pracy.

W krajach, gdzie integracja edukacji medialnej w program nauczania nastąpiła w latach

siedemdziesiątych, były rozważane zawsze trzy możliwości, które uchodzą jeszcze ciągle za problem do rozpatrzenia:

- aby objąć treść w różnych językach i na różnych polach literatury; nauk socjologicznych i sztuk plastycznych.
- aby kreować specyficzne przedmioty do nauki mediów.
- aby ująć edukację medialną jako część edukacji podstawowej, która stałaby się niezbędnym elementem, potrzebnym do pełnego udziału w nowoczesnym świecie, oraz wintegrować ją w program szkolny i uczynić ją obowiązkiem każdego z nas.

Te możliwości nie były nigdy uważane za wzajemnie wykluczające, ale raczej dopełniające się, i znaczenie każdego z nich w oficjalnych programach nauczania było różne, w zależności od różnych władz, w zależności od różnych strategii oświatowych w każdym kraju i w danym momencie. Innymi słowy, edukacja medialna nie zdobyła bezsprzecznego statusu w programie nauczania matematyki, języków czy geografii, na przykład. Kraje anglojęzyczne nadały edukacji medialnej najwięcej znaczenia i to miało najwięcej odbicia w programie nauczania. W Kanadzie czy w Australii, na przykład, studia mediów są częścią esencjalną programu zajęć języka ojczystego, a w Anglii i Szkocji jest również niezależnym przedmiotem w edukacji ponadpodstawowej.

Projekt MEAC (Edukacja Medialna poprzez program nauczania), jak jego nazwa wskazuje, wyłonił się z konceptu edukacji medialnej jako zadanie dla wszystkich nauczycieli. Wierzymy, że niezależnie od egzystencji specyficznych subjektów (które muszą istnieć), jakiś nauczyciel może zastosować badania nad mediami i nowymi technologiami ze swojego punktu widzenia. Następnie zaprezentujemy kilka pomysłów i praktycznych możliwości, które mogą okazać się pomocne dla zainteresowań nauczycielskich.

c) Edukacja Medialna na różnych polach nauczania

Edukacja medialna może i musi rozpocząć się tak wcześnie jak Wczesna Edukacja Dziecięca i Edukacja Podstawowa. Od pierwszych lat szkolnych, dzieci są zdolne do obserwacji świata wokół siebie, w którym znajdują się różne technologiczne wynalazki i urządzenia medialne, jak fotografie, nagrania domowe, programy telewizyjne, itp., które stanowią w dzisiejszych czasach część bezpośrednich doświadczeń dziecięcych. W dodatku, media te stają się roznośnikami większości informacji, którą dzieci doświadczają o świecie, o wydarzeniach, postępowaniach, postawach, itp.

Jak doświadczymy później, w naszych *propozycjach dla nowych kompetencji*, dzieci nie uczą się tylko czytać i pisać alfabetu w swoich wczesnych latach, z biegiem których dochodzi kompetencja audiowizualna. W rzeczywistości dzieci zaczynają mieć kontakt z obrazami, plakatami, zdjęciami, dokumentami audiowizualnymi i multimedialnymi, itp. w tym samym czasie lub wcześniej. Rozumienie i produkcja dokumentów multimedialnych za

pomocą różnych mediów i w różnych językach musi stać się zaplanowanym zajęciem dla podstawowej alfabetyzacji, jak to teraz jest w przypadku pisania i czytania.

Teraz chcielibyśmy rozważyć, jak każdy nauczyciel może włączyć edukację medialną w różne działy nauczania.

Mother Tongue/ Język ojczysty

Szukając miejsca edukacji medialnej w nauczaniu szkolnym, jedną z preferowanych opcji było włączenie jej w język sztuki. W tym przypadku, nauczyciele zmagają się z mieszaniem nauki o języku w mediach z nauką języka mediów. Z jednej strony, język mówiony (ustny i pisany) w mediach jest nauczany w ten sam sposób, w jaki jest studiowany tekst książkowy: media są używane jako źródła edukacyjne i jako środek ekspresji lingwistycznej. Z drugiej strony, specyficzny język każdego medium i jego forma komunikacji i kreowania znaczenia jest analizowana: media są subiektem nauki.

Z integracją mediów w program nauczania szkolnego jako język ojczysty, niektóre przedmioty są podzielone: komunikacja alfabetyczna i niealfabetyczna, funkcje języka, informacja a typy mediów (gazety, plakaty, komiksy, radio, telewizja, kino, czasopisma, itp.), potencjał mediów do informacji, komunikacji oraz ustalenia akcji kulturalnych, itp. Język lub nauczanie języka ojczystego wymaga treningu w pojmowaniu mediów socjalnych, ich języka, ich cech charakterystycznych i ich znaczenia w formowaniu i udzielaniu opinii. Studenci muszą więc uczyć się użycia mediów i sieci komunikacji, aby uzyskać odpowiednie informacje, aby się wyrazić

i móc komunikować za pomocą różnych mediów i języków. Ważnym jest podkreślić znaczenie, aby recepcja była jak najbardziej aktywna jak tylko jest to możliwe i przez co studenci rozwiną krytyczne spojrzenie na wiadomości i różne media komunikacji.

Krytyczne stanowisko jest powiązane częściowo z manipulacją informacją, z siłą przekonania reklamy we wszystkich jej formach, jak i z zaspokojeniem seksualnym, rasowym i dyskryminacją klas.

Social Science/ Nauki Społeczne

Jeżeli studenci studiują swoje bezpośrednie otoczenie lub jeżeli adoptują więcej zbliżeń globalnych w studiach nowożytnej historii ludności, media powinny stanowić część podstawowych badań naukowych zawartych w swojej wszechobecności i znaczeniu. Wpływ mediów na kreację mitów i stereotypów oraz ich rola w konfiguracji historii są obiektami dużego zainteresowania krytycznym spojrzeniem na nauki społeczne. Faktycznie, znamy historię pewnego okresu dzięki dokumentom produkowanym przez media ówczesnego czasu, oraz poprzez media aktualne (prasę, radio, telewizję, internet) również przyczyniające się do kreowania historii naszego czasu. Studia i refleksja nad mediami i ich reprezentacją mogłyby pomóc studentom stosować te same krytyczne spojrzenia na książki historyczne,

wydawane w różnych wersjach na temat tego samego wydarzenia historycznego.

Istnieją różne przedmioty nauk społecznych, które są ściśle związane z mediami i technologiami informacji, jak i z komunikacją: społeczeństwo oparte na konsumpcji, reklamie, postępie naukowym i technologicznym, ekonomii globalnej, wielokulturalności, wirtualnej rzeczywistości, itp. Edukacja medialna w naukach społecznych jest nie tylko całkiem słuszną, ale również wzbogaca krytyczne spojrzenie na świat nas otaczający.

Zarówno dla nauczycieli jak i dla studentów nauk społecznych media stanowią nie tylko ważny przedmiot w nauce, ale są również podstawowym instrumentem edukacyjnym dla analizy innych rzeczywistości społecznych i wydarzeń historycznych. Znow możemy zauważyć, jak studia mediów i ich użycie jako środka edukacyjnego mogą i muszą iść ręką w rękę. Niemniej jednak, to nie mogłoby być stosowne do wcielenia mediów w naukę szkolną jako źródło informacji i jako środek nauczania bez wzięcia pod uwagę jak one tworzą „swoją” rzeczywistość, i fakt, że za każdą produkcją kryją się interesy ekonomiczne lub ideologiczne. Aktywności studentów, którzy wznawiają, filmują i montują wydarzenia historyczne miały widowiskowe rezultaty w realizacji naszego projektu MEAC, demonstrując korzyści aktywnej nauki.

Zainteresowanie naukami społecznymi może skłonić studenta do zastanowienia się, jak można być lepiej poinformowanym i odwrotnie. Krytyczna ocena informacji musi być stosowana w obydwu książkach historycznych, jak również w internecie i wiadomościach medialnych.

Arts and Music Education/ Edukacja Sztuki i Muzyki

Możliwość zauważenia produktów medialnych jako pracy artystycznej umożliwia wystąpienie różnych aspektów Edukacji Medialnej w Edukacji Artystycznej. Integracja mediów w program szkolny jako narzędzia wyrazu poprzez obraz i dźwięk istnieje w mniejszym lub większym stopniu od czasu, kiedy kompetencja audiowizualna była zauważana wśród funkcji edukacji formalnej.

Podczas gdy zajęcia nauk społecznych przysposabiają krytyczne podejście do analizy produktów medialnych, nauczyciele sztuki i muzyki przybierają tendencje do metod raczej opisowych i estetycznych. Media są bardziej analizowane niż obraz czy generator dźwięku, których artystyczne i ekspresywne możliwości musiały zostać rozliczone, i nie jako ideologia generatorów, których wpływ jest również ważny. W żadnym przypadku nie ma „neutralnych” ekspresji artystycznych lub produktów medialnych, i zarówno nauczyciele jak i studenci muszą być tego świadomi.

Istnieją różne działy edukacji muzycznej i artystycznej, które mają wspólny cel z edukacją medialną. Na przykład sposób reprezentowania rzeczywistości, podstawowe elementy, kompozycja i analiza obrazu, znaki i symbole komunikacji wizualnej i ekspresji, składnia specyficzna języka wizualnego, fotografia, komiksy, kino, telewizja, prasa, techniki kreowania obrazu, materiały i ekwipment, muzyka w kreacji audiowizualnej, dźwięk, itd.

Oczywiście, że nauczyciele sztuki i muzyki nie chcą tylko rozwijać zdolności studenta do krytycznej analizy mediów ekspresyjnych i form artystycznych, ale również nauczyć używać ich jako środka ekspresji i kreacji artystycznej.

Inny interesujący aspekt mediów tkwi w definicji „kultury” muzyki i sztuki w społeczeństwie konsumpcyjnym, w które jesteśmy pogrążeni. Chodzi o to, że artyści i sukcesy są kreowane i niszczone przez media, kanały alternatywne panującego systemu, prawa autorskie, obróbkę cyfrową i elektroniczną obrazu i dźwięku, itd.

Foreign Language/ Języki obce

Tylko kilka dziesięcioleci temu, użycie tego, co dziś nazywamy „materiałem autentycznym” w języku nauczania ukryte było przesyłanie taśm nagranych w innych krajach (nie zawsze zgadzające się) drogą pocztową. Dziś globalizacja informacji i rozwój szerokopasmowych sieci komputerowych pozwala nauczycielom języków obcych uzyskać łatwo materiał drukowany i audiowizualny do danego przedmiotu. Sprzęt techniczny oraz dokumenty audiowizualne i multimedialne są powszechnymi środkami używanymi przez nauczycieli języków obcych, aby usytuować dany język jak najlepiej w kontekście komunikacyjnym i społecznym. Dokumenty te ukazują nie tylko abstrakcyjną formę przedmiotu języka, ale również styl życia i wyrażenia kulturowe kraju, w których używa się tego języka. Jeżeli język jest nierozłączny od kultury, to nauczyciele języków obcych oraz studenci muszą krytycznie analizować opisy obcokrajowców, kobiet, mniejszości narodowych, itp. ukazywanych w materiałach studyjnych. Studenci uważali takie podejście za stanowczy wkład do kreowania niesłusznych stereotypów ludzi z innych krajów.

Chcielibyśmy wyciągnąć wnioski z tego rozdziału określając raz jeszcze, że pomimo to, że tylko wzmiankowaliśmy o kilku subjektach na podstawie przykładów, w każdym przedmiocie nauczania, treść edukacji medialnej może być przemową – chociażby tylko do bycia zdolnym do używania dokumentów, których kreacja i zawartość nieuchronnie mają korzenie w kilku szczególnych interesach. W naukach środowiska, na przykład, dokumenty są powszechnie używane jako bezsprzeczny dowód rzeczywistości. W sytuacji idealnej, wypowiedź jest kreowana i komunikowana w tych dokumentach i mogłaby być analizowana razem z zawartością każdego przedmiotu studiów. Przypominamy, że, odnosząc się do aspektów kluczowych edukacji medialnej ustanowiliśmy, że produkty medialne nie są tylko „rzeczywistością”, ale również są uważnie produkowane i przestrzegają przepisów technicznych, wyznaczników swojego własnego języka, i oczywiście, intencje swoich kreatorów.

Edukacji medialnej, za którą jesteśmy wszyscy odpowiedzialni, jest przypisana ważna rola, mianowicie, że zarówno stare jak i nowe media spełniają rolę agentów edukacyjnych rywalizujących w czasie i są dedykowane formalnym instytucjom edukacyjnym.

d) Proposal for a New Literacy/ Propozycja dla Nowej Alfabetyzacji

Pojęcie edukacji jako przygotowanie na życie w danym środowisku kulturalnym straciłoby sens, jeżeli nie byłaby przystosowana do większości znaczących zmian produkowanych w ich otoczeniu. Więcej było powiedziane o nowym społeczeństwie cyfrowym i zmianach pochodzących z niesamowitego rozwoju techniki informacyjnej i komunikacji. Digitalizacja informacji, wraz ze zbieżnością mediów (spółki, produkty technologiczne i medialne), przyczyniły się do powstania istotnych zmian w krajobrazie komunikacji na początku tego wieku:

- *Zwiększyła się ilość informacji oraz proces i szybkość dystrybucji*
- *Pozwoliła na docelową dystrybucję, jak i na indywidualną i interaktywną recepcję*
- *Wskazała drogę do nowych języków komunikacyjnych, jak nowe sposoby nauczania i myślenia.*

Moim zdaniem zmiany te są wystarczająco znaczące, aby zmodyfikować kompetencję komunikacji, jako podstawowe przygotowanie do komunikacji. W większości konkretnych aspektów czytania i pisania, istnieją trzy ważne różnice ukryte w nowych językach, które muszą być wzięte pod uwagę, jeżeli redefiniujemy *kompetencję*:

- powszechny kod nie jest więcej alfabetyczny, lecz wizualny i audiowizualny;
- sposób *czytania* przeszedł z linearnego na sieciowy lub „hypermedialny”; i – dzięki *medium* najbardziej używanym, stronie drukowanej (gdzie informacja jest stała) ustąpiono ekranowi (gdzie informacja jest bardziej ulotna). Nauka czytania i pisania była głównym celem wczesnych lat szkolnych. Czytanie i pisanie koncentruje się tylko na języku alfabetycznym, a nauka czytania i pisania obrazami i w określeniach interaktywnych dokumentów multimedialnych jest rozważane najwyżej jako coś co zostało wcielone później w rozwój programu szkolnego. Dlatego też, kompetencja audiowizualna i edukacja medialna stają się przedmiotami uzupełniającymi (dodatkowymi), jeżeli są włączone zgoła do już przeciążonego programu nauczania w szkołach. Może nadszedł czas, aby zaplanować zintegrowany model edukacji podstawowej zamiast modelu *uzupełniającego*. Musimy zaprzestać dokładać „band-pomocy” do oficjalnego programu nauczania i zaplanować wszechstronne reformy, w których treść i umiejętność wyboru zależałyby od tego, co jest rzeczywiście istotne dla obecnego i przyszłego społeczeństwa – zamiast zależności tego wszystkiego od momentów historycznych, gdy pewnym przedmiotom przypisuje się obowiązkowy status lub ich znaczenie w świecie akademickim.

Jeżeli nowy język wymaga nowego modelu dla alfabetyzacji, to rozwój nowych technologii również domaga się nowej edukacji medialnej. W niektórych przypadkach, paradoksalnie jak tylko to możliwe, szybki rozwój ICT (technologii informacji i komunikacji) wnosi wkład do rezygnacji z egzystującej edukacji medialnej i jej progresywnego zniknięcia z programu zajęć. Krytyczne podejście skoncentrowane na analizie produktów medialnych zostało

zapomniane i uwagę zwraca się na użycie nowych wynalazków cyfrowych. Podstawowa zawartość nie jest skupiona na mediach tradycyjnych (prasie, radiu i telewizji), lecz na sposobie kreacji znaczenia i ich obecności w naszym życiu. Zawartość nowych technologii, która ciągle jest oferowana w centrach edukacyjnych, odnosi się raczej do użycia komputera i internetu. Więcej znaczenia nadaje się praktycznym polom treściowym szkodząc tym samym krytycznemu myśleniu i refleksji. Na przykład, propozycje do wcielenia internetu w szkołach nie mają na celu analizy ich korzyści, niekorzyści, ważności, roli w relacjach interpersonalnych i socjalnych, itp., ale raczej przemieniają szkołę w miejsce „zabawy” technologicznej – czyniąc z niej stosowne miejsce dla dzieci i młodzieży stających się obeznanymi w użyciu informacji na stronach www.

Wyraźna ewolucja tradycyjnych mediów (dygitalizacja i konwergencja) oraz pojawienie się innych mediów jak internet, telefony komórkowe i wideokonferencje powodują równoległe nieuchronną ewolucję w edukacji medialnej. Według nas musi to bazować na zastosowaniu krytycznego myślenia i refleksji zbliżających do nowych mediów i nowej sytuacji. (Gutiérrez, 2003)

Dwa przeciwległe położone kierunki, obydwaj entuzjastyczne w zapale, mogą zaszkodzić naszej propozycji integracji edukacji medialnej jako istotnej części edukacji podstawowej dla społeczeństwa, w którym żyjemy. Z jednej strony niektórzy są nostalgiczni, jeśli chodzi o edukację audiowizualną. Widzą oni, jak uwaga poświęcana ciągle ICT w nauczaniu jest skoncentrowana na użyciu komputera i internetu, i oni reagują przy zespojeniu ze starymi wzorami kompetencji medialnej, bez bycia zdolnym do pochłonięcia zmian produkowanych w technologiach komunikacji, i przez to bez przyszłości. Z drugiej strony, pojawia się coraz więcej entuzjastycznych ofert dla ostatnich technologii. Są oni zaślepieni wykonaniem, potwierdzają potencjał edukacyjny, i zalecają masowe wprowadzenie w naukę, pozornie zapominając tradycję edukacji medialnej i wiele studiów przeprowadzonych dzięki edukacyjnemu potencjałowi technologii i mediów. Mają oni tendencje do pojmowania technologii multimedialnych jako obręb dla dzieci i młodzieży i sugerują ich włączenie jako narzędzia nauczania – bez brania pod uwagę ich możliwych wad lub potrzeby równoległej edukacji w nowych mediach.

Dziś widzimy, jak wyrażenia *alfabetyzacja audiowizualna* lub *kompetencja medialna* tracą atut a termin *kompetencja cyfrowa (digital literacy)* są używane wbrew dwuznaczności (Gilster, 1997).

Nie będziemy dyskutować tutaj semantyki, ale te nowe pojęcia nie mogą w żadnym wypadku być schroniskiem dla tych, którzy chcą przeoczyć krytyczne podejście do edukacji medialnej i zredukować wprowadzenie ICT w programie szkolnym oraz użycie komputerów w centrach edukacyjnych.

Powinno się zwrócić uwagę na to, że aspekty kluczowe edukacji medialnej wyżej wzmiankowane muszą być połączone z tym, co jest znane powszechnie jako kompetencja cyfrowa. I to jest jedno z ośmiu kluczowych pól kompetencji, które Unia Europejska uważa

za potrzebne do długotrwałego nauczania w ramach struktur europejskich, w których powstał i rozwinął się nasz projekt. Te kompetencje kluczowe – według U.E. – „reprezentują przenośny, wielofunkcyjny pakiet wiedzy, umiejętności i stanowisk, który wszystkie jednostki potrzebują do osobistego zaspokojenia, do rozwoju, inkluzji i zatrudnienia. One powinny być rozwijane w końcu przez przymusowe szkolenie czy trening, i powinny spełniać funkcje fundamentu dla innych nauk jako część długotrwałego nauczania. (... ..)

Kompetencje są tutaj definiowane jako kombinacja wiedzy, umiejętności i stanowisk zależnych od kontekstu. Kluczowe kompetencje są te, które wszyscy indywidua potrzebują do osobistego zaspokojenia i rozwoju, aktywnego poczucia obywatelskiego, społecznego zaangażowania i zatrudnienia. W końcu na początku edukacji i treningu, młodzi ludzie powinni mieć rozwinięte kluczowe kompetencje na poziomie, który wprowadzi ich w dorosłe życie, a oni powinni dalej się rozwijać, być popierani i unowocześniani w długotrwałym nauczaniu.”

(http://www.eu.int/information_society/edutra/skills/index_en.htm, również na http://www.educastur.princast.es/info/calidad/indicadores/competencias_nueva.php)

Kompetencja cyfrowa – zgodna z relacją – “zawiera pewne i krytyczne użycie mediów elektronicznych do pracy, czasu wolnego i komunikacji. Te kompetencje odnoszą się do logicznego i krytycznego myślenia, do zarządzania informacją na wysokim poziomie oraz do bardzo dobrze rozwiniętych środków komunikacyjnych.

Na poziomie bardziej podstawowym, umiejętności ICT obejmują użycie technologii multimedialnej do uzyskania, taksowania, gromadzenia, produkowania, prezencji i wymiany informacji i do komunikacji i uczestnictwa w sieci internetowej.

Kompetencje cyfrowe zawierają pewne i krytyczne użycie Informacji Społeczeństwa Technologii (IST – Information Society Technology) do pracy, czasu wolnego i komunikacji. (... ..) To jest poparte przez podstawowe umiejętności w ICT: użyciu komputerów do uzyskania, taksowania, gromadzenia, produkowania, prezencji i wymiany informacji, oraz do komunikacji i uczestnictwa we współpracujących sieciach poprzez internet”.

Chociaż dziś mogłoby się coś zmienić poprzez edukację medialną w rozwoju umiejętności komunikacyjnych studentów, to teraz nie czas na przeoczenie tego i zaczynania od początku, woadając ponownie w „cyfrowy” kołowrotek. Nasza propozycja cyfrowej kompetencji ma na myśli integrację kompetencji audiowizualnej i komputerowej w kompetencję alfabetyczną w programie nauczania podstawowego i przymusowego, począwszy od wczesnych lat szkolnych.

Kończymy tę pierwszą część konkretnymi propozycjami wynikającymi z obecnej sytuacji, którymi ryzykujemy pomieszczenie zdań na końcu: musimy stronić od limitowanej kompetencji cyfrowej do całkowitej funkcjonalnej zawartości za wszelką cenę, i musimy bronić tej zawartości bazując na tym, co nazywamy krytycznym myśleniem i refleksją, przeważnie w szkołach. W ten sposób zrodzone zostało krytyczne rozumowanie i odbieranie wiadomości

otrzymywanych nie tylko przez media tradycyjne (prasa, radio i telewizja), ale również poprzez ich wersje cyfrowe i online, jak również poprzez inne media jak internet z całym jego zastosowaniem, telefony komórkowe, gry wideo, itp. Krytyczna analiza mediów jest dziś tak stosowna do internetu, jak była do telewizji w swoim czasie, z pewnymi oczywistymi różnicami. Dziś nie możemy ograniczyć się do nauki krytycznego spostrzegania. Możliwości kreatywności oferowane przez nowe media pozwalają nam rozważyć kreatywność multimedialną jako podstawową zasadę i zawsze punkt startowy dla kompetencji cyfrowej.

Examples of Media Education across the Curriculum

Przykłady Edukacji Medialnej poprzez Nauczanie Szkolne

Armin Hottmann

"Media education is an engagement with the world in which we live"

"Edukacja medialna jest zaangażowaniem się w świat, w którym żyjemy"

Robert Ferguson

Gdzie i czym jest edukacja medialna? Nowe doświadczenia w jednym z naszych warsztatów w wiejskiej szkole podstawowej dały nam do zastanowienia się nad zasięgiem edukacji medialnej. Udaliśmy się z naszymi kolegami do ich szkół i uczestniczyliśmy w krótkich zadaniach analitycznych. Lekcja wywołała dwa różne wyobrażenia ostrzegające i szereg pytań do dyskusji w małych grupach. Dzieciom (dziesięcioletnim) podobało się to zadanie niesamowicie; sięgały one po wyrafinowane pytania, które się nam oczywiście spodobały. Bądź co bądź, kiedy weszliśmy w głębszy kontakt z dziećmi i nauczycielami, zauważyliśmy, że to była ich jedna z pierwszych styczności z tym tematem, i ta szkoła nie okazała się wyjątkiem.

Jak zauważyliśmy w poprzednim rozdziale, dzieci wyrastają z obrazami wokół siebie. Wszakże co nieco jest już uczynione, aby pomóc dzieciom zrozumieć ich zamiar i sposób myślenia. Wiele obrazów może być odnalezionych w szkołach, jak standartowy podręcznik do nauczania języków obcych. Jak są komunikowane stereotypy przez takie książki? Pytania strategiczne mogą pomóc dzieciom zrozumieć kompleksowość konstruowanych wiadomości. Jak zostały wybrane te obrazy? Dlaczego? Kiedy były te zdjęcia zrobione? Przez kogo? Co jest przekazywane poprzez kulturę w danym kraju? Jak ten nagłówek wspiera lub zaprzecza danemu zdjęciu?

Finding starting points / Odnaleźć punkt wyjścia

Inicjatywa "Edukacji Medialnej poprzez nauczanie szkolne" (MEAC) skoncentrowała się na tym, jak krytyczna edukacja medialna mogłaby wejść w istniejący już program nauczania. Zostało przyjęte podejście, że indywidualne przedmioty szkolne mogą być punktem wyjściowym dla krytycznej edukacji medialnej. Nasze tematy sportowe i historyczne mogą być używane na lekcjach sportu i historii, ale poza tym wierzymy, że edukacja medialna może i powinna być wcielana w każdy przedmiot nauczania.

Mamy nadzieję, że ćwiczenia okażą się interesujące i pociągające dla młodych ludzi i przyczynią się do rozpoczęcia krytycznej dyskusji. Jeżeli moglibyśmy dopiąć tych dwóch celów, to byłibyśmy zdolni utrzymać rosnącą kompetencję medialną wśród młodych ludzi.

Ale w jaki sposób możemy zachęcić młodych ludzi? Jeżeli edukacja jest o „świecie edukacji”, to musimy znaleźć odsyłacze do świata (mediów) młodych ludzi, jeżeli chcemy zachować ich interesy i mieć związek z ich życiem.

Zauważyliśmy, że większość młodych ludzi jest zapalonych, aby praktycznie pracować z kamerą wideo i produkować swoje własne filmy. Jednak my musimy być strategiczni w naszych metodach, jeśli ten entuzjazm ma rozwinąć się w kompetencję medialną. W większości naszej pracy w szkołach skupialiśmy się na zadaniach praktycznych. Aktualne technologie medialne oferują nieograniczone możliwości w kreowaniu ruchomych i nieruchomych obrazów. Oprogramowania i hardware są często teraz dostępne, dosyć łatwe w użyciu i oferują obsługę, która w większości przypadków jest porównywalna z profesjonalną.

Skłonność młodych ludzi do producentów medialnych znajduje zastosowanie w ich fascynacji możliwościami technologicznymi. Równocześnie musimy rozważyć ograniczenia możliwości euforii technicznej. Proste przyciski i użycie efektów wbudowanych przyczyniają się do wzrostu w kompetencji medialnej. Musimy ustalić, gdzie to zadanie prowadzi. Ważne pytania muszą stać zawsze na pierwszym miejscu. Studenci muszą być motywowani do rozwoju dobrej treści i móc rozważać, jak to jest postrzegane przez różnych odbiorców.

W tematach rozwiniętych przez naszą inicjatywę próbowaliśmy połączyć szereg metod analitycznych i praktycznych jak:

- Porównanie tych samych tematów w mediach różnych krajów
- Analizę, robiąc i zmieniając nieruchome obrazy
- Zapisywanie, nagrywanie i wymiana krótkich wideo

Zdecydowaliśmy skoncentrować się w tej publikacji na temacie *sportu*, ale więcej sugestii na ten temat można znaleźć pod www.mediaeducation.net.

Nasza poprzednia publikacja również dyskutuje potencjał możliwej owocnej pracy medialnej i zagadnienia procesów społecznych, potrzebę powtórzenia pracy praktycznej i stałej refleksji podczas procesu produkcji. (Gutierrez & Hottmann, 2002)

Sport and Media Education/ Sport a Edukacja Medialna

All Germany dreams about the title

“Całe Niemcy marzą o tytule”

Niemcy przygotowują się na Mistrzostwa świata 2006 i w Berlinie tylko dwa miesiące przed rozpoczęciem igrzysk trudno jest umknąć od masowego wydarzenia sportowego. Miasto przepełnione jest plakatami, ulotkami, zawodami i merchandisingiem, komercyjną TV i wzmiankami każdego rodzaju o mistrzostwach świata. Nawet wieża telewizyjna na Aleksanderplacu w Berlinie została przebrana w piłkę nożną. Intensywne relacje medialne osiągnęły wszystkie grupy wiekowe, ale są one szczególnie atrakcyjne dla młodych ludzi.

Jest powszechnie znanym, że wiele młodych ludzi są zafascynowani sportem, co jest jednym z rozwiązań, dlatego wolimy mieć szerokie spojrzenie na całe pole, a szczególnie na relacje medialne. Europejska “Edukacja Medialna poprzez program nauczania” (w skrócie MEAC) zainicjowała spotkanie grup nauczycieli mediów z różnych krajów, aby znaleźć punkt startowy do ukierunkowania studenckiego entuzjazmu dla sportu w refleksyjnej dyskusji.

Zdecydowaliśmy się skupić uwagę na gwiazdy olimpijskie z Olimpijskich Mistrzostw świata 2004. Rozpoczęliśmy od rozważań, kim jest gwiazda, jak określamy, kto nią jest i dlaczego. To doprowadziło do analizy, jak gwiazdy olimpijskie są kreowane poprzez media. Wyszczególniliśmy również kwestię narodowości, badając jaki wpływ ma narodowość gwiazdorska reprezentację medialną.

Na następnych stronach chcielibyśmy pokrótce opisać i krytycznie ocenić te trzy zadania MEAC-u na temat sportu. Zadania, które były skierowane do uczniów szkoły podstawowej (9-12 lat), przyczyniły się do wstępnych badań, analizy obrazów i krótkiej produkcji wideo.

“In analysing the visual content of sports television it is important to recognise the ways in which decisions about how to present sports events have implications for the representation of national identity, gender and ‘race’.” (Brookes, 2002)

“W analizie wizualnej treści sportów telewizja jest znacząca w rozpoznawaniu drogi, do decyzji o tym, jak reprezentować wydarzenia sportowe mających konsekwencję w reprezentacji tożsamości narodowej, płciowej i rasowej”. (Brookes, 2002)

Zadanie 1: Kwestionariusz

Kwestionariusz został przedstawiony jako ćwiczenie rozgrzewające dla wprowadzenia w temat sportu i miał za zadanie skłonić do refleksji nad prezentacją w mediach gwiazd sportu i

pomóc uczniom uczestniczyć w ich własnych możliwościach¹:

I. O gwiazdach

- Kto jest gwiazdą?
- Od kogo zależy ta nazwa?
- Ile czasu gwiazda pozostaje gwiazdą?

II. Moje gwiazdy

- Czy podobają mi się te gwiazdy?
- Kim są moje gwiazdy?
- Dlaczego podobają mi się te gwiazdy?
- Z jaką gwiazdą identyfikuję się najbardziej?

III. Gwiazdy olimpijskie

- Kto jest gwiazdą olimpijską?
- Jakie gwiazdy olimpijskie są mi znane?

Opublikowaliśmy próbę reakcji dzieci w wieku od 9 do 14 lat z Niemiec, Hiszpani i Szwecji.

Odpowiedzi na część pierwszą potwierdziła wiele naszych oczekiwań. Uczniowie uznali gwiazdy za ludzi znanych i znaczących, którzy przyczynili się dla dobra sportu lub sztuki, ale również za kogoś, kogo można podziwiać. Są one przede wszystkim definiowane przez media i "ich ludzi", ale czasami są wybierane w konkursach talentu. Niektórzy uczniowie zasugerowali, że definicja gwiazdy znajduje się w słowniku.

Z odpowiedzi studenckich wynika, że gwiazdy są kreowane poprzez media. Mogłoby okazać się ciekawym pytanie, co uczniowie dokładnie wyobrażają sobie poprzez słowo "media" lub "ludzie". Powinniśmy zatem zbadać czy lub jak gwiazdy mogłyby egzystować bez mediów. Ciekawie byłoby też zbadać ich wyodrębnione sporty i sztuki ignorujące polityków, widowiskowców, rodziny królewskie i innych prestiżowych ludzi.

Druga sekcja ankiety skupia się na odkryciu przyczyn dla naszego zainteresowania gwiazdami. Większość studentów zażądała, aby polubić "ich" gwiazdy, ponieważ okazały się one bardzo dobre w jakiejś dyscyplinie lub tylko dobrze wyglądały. W wielu przypadkach studenci mieli te same zainteresowania lub hobby jak ich gwiazdy.

Naszym celem było pomóc zwrócić uwagę studentów na to, że media stymulują, i zapytać

¹ Kwestionariusz i wszystkie ćwiczenia można znaleźć w pięciu językach na stronie mediaeducation.net

ich, dlaczego jesteśmy osobiście zainteresowani kreowaniem mediów. Co jest takiego zachwycającego w tym, co kreują te gwiazdy? Czy motywują nas, abyśmy szybciej biegali lub byli lepszymi osobami? Czy raczej wpływają na nas demotywująco i powodują, że czujemy się ofiarami?

Poprosiliśmy studentów, aby rozważyli, w jakim obrębie uważają siebie samych za gwiazdy. Mniej niż połowa z nich uważała się za gwiazdę w jakiejś dziedzinie. Jak możemy zachęcić ich, uzyskać większą pewność siebie i wiarę ich indywidualne dary?

W trzeciej części skoncentrowaliśmy się na Gwiazdy Olimpijskie, ponieważ były one jednym z tematów w naszym projekcie. Odkryliśmy wszakże, że studenci byli o wiele mniej zainteresowani olimpiadą, niż my oczekiwaliśmy, chociaż sport był jednym z ich największych zainteresowań. Młodszy studenci częściowo nie mieli doświadczenia lub świadomości igrzysk olimpijskich.

“What is new about contemporary culture is the scale and scope with which variously celebrated individuals infuse and inform every facet of everyday existence.” (Andrews & Jackson, 2001)

“To co jest nowego w nowoczesnej kulturze, jest skalą i zakresem, w którym sławne jednostki się informują i napawają każdym aspektem codziennej egzystencji.” (Andrews & Jackson, 2001)

Zadanie 2: Analiza obrazu

Drugie zadanie skupia się na analizie obrazów nieruchomych w gazetach pewnego dnia roku 2004 igrzysk olimpijskich, które mogłyby być łatwo wykonane podczas jakiegokolwiek innego wydarzenia sportowego danego dnia. Obrazy nieruchome są pomocnym wprowadzeniem do krytycznej dyskusji tekstu o tematyce medialnej. Biorąc pod uwagę „reguły” z których wywodzą się obrazy, można bardziej rozumieć kreowane obrazy.

The task concentrated on images of sport stars, of extremely trained bodies in and out of competition. The students were provided with a range of national and international newspapers of different styles and were encouraged to analyse the photos of sports stars:

Zadanie koncentruje się na obrazach gwiazd sportowych o ekstramalnie wytrenowanych ciałach, które znajdują się w i poza zawodami. Studenci zostali zaopatrzeni w szereg gazet narodowych i międzynarodowych o różnych stylach i mieli za zadanie zanalizować zdjęcia gwiazd sportowych:

- I. Gdzie mogłyby pojawić się to zdjęcie?
 - Strona główna, część sportowa, część specjalna, część narodowa, lokalna, artykuł, reklama, inne?

- II. Co pokazuje obraz?
 - Gwiazdy lokalne, narodowe, międzynarodowe, innych ludzi, wydarzenia?
 - Kobiety / mężczyzn?
 - Celebracje / rozpaczanie / odpoczynek / współzawodnictwo / inne?
 - Jaki rodzaj sportu olimpijskiego?

- III. Jak jest ten obraz skomponowany?
 - Kadr obrazu?
 - Ustawienie kamery?
 - Wybór tła?
 - Kompozycja lub też tylko przypadkowy strzał?
 - Inne kwestie kompozycyjne?

Opublikowaliśmy około 50 prób z czterech krajów na naszej stronie internetowej www.mediaeducation.net. Tutaj skupiliśmy się na trzech polach: punkcie narodowym, rzeczywistości wyprodukowanej oraz symbolicznej wymowie obrazu.

A) *Kwestia punktu narodowego:* Analizy studentów wykazały szybko, że prawie wszystkie gazety przedstawiały gwiazdy sportu narodowego – niezależnie od faktu czy zwyciężyły czy też przegrały w swojej dyscyplinie. Każda klasa z młodszej szkoły podstawowej, która pracowała z różnymi międzynarodowymi gazetami, szybko zorientowała się o ich narodowym punkcie widzenia. Czy narodowość jest potrzebna, aby cieszyć się zawodami? Czy nie możemy okłaskiwać osiągnięcia bez względu na kraj sportowca?

Media są jednym z głównych ofiarodawców w kreacji narodowego sentymentu, i to jest również zasadnicze w umacnianiu i eksploataowaniu tych uczuć. Media mogą kreować interesy tylko znanych sportowców po prostu na podstawie ich narodowości. Oceny widzów potwierdzają, że dyscypliny obejmujące gwiazdy narodowe otrzymują wyższe notowania. Równocześnie media umacniają naszą identyfikację z gwiazdami narodowymi: zwycięstwo naszej gwiazdy narodowej jest naszym zwycięstwem.

B) *Kwestia rzeczywistości wyprodukowanej:* Jednym z interesujących zagadnień byłoby rozpatrzenie pytania czy obraz był skomponowany czy też tylko strzelony. Mamy tu na myśli różnicę pomiędzy prostym procesem przypadkowej i mającej na uwadze kompozycji obrazu. Większość studentów wierzyła, że prawie wszystkie obrazy były „po prostu strzelone”. Jeżeli przyjrzesz się ujęciom obrazu, które widnieją w internecie razem z odpowiedziami studentów, możesz dojść do tego samego wniosku.

Fotografowie mają przeważnie bardzo mało czasu, aby zrobić więcej obrazów. Chociaż profesjonalni fotografowie mają ogólnie doświadczenie i świadomość siły sprzedaży swoich obrazów, chcą oni instynktownie wykadrować obraz i używają odpowiedniego obiektywu. Poza tym fotografowie strzelają setki zdjęć i wybierają tylko jedno do publikacji. Graficy manipulują to zdjęcie i na stronach gazet uzupełnia się konstrukcję reprezentacji.

C) *Symboliczne znaczenie obrazu*: Analiza obrazu w kwestionariuszu skupia się tylko na bezpośredniej zawartości obrazu. W następnej fazie skupimy się na interpretacji obrazu i jego możliwym symbolicznym znaczeniu.

Obrazy zwycięzców w gazetach nie są tylko prostym zdjęciem paszportowym pojedynczej gwiazdy sportowej, ale również próbują zilustrować tekst artykułu. Pokazują gwiazdy w pozach zwycięzcy, na przykład z ramionami wycięgniętymi do góry lub zaciśniętymi pięściami. To może być symbolem stworzenia wyższego, zdolnego do czegoś więcej niż każdy inny człowiek. Z drugiej strony jest możliwe, że są nieudacznikami siedzącymi na podłodze, zakrywającymi twarz rękami lub pokazywani od tyłu - próbującymi uciec od swojej klęski.

Różne grupy widzów mogą mieć różny odbiór, chociaż niekoniecznie zawsze mają te same poglądy. Młodzi lub starsi ludzie, mężczyźni lub kobiety lub ludzie z innych kultur mogą mieć dosyć różne asocjacje odnozące się do jednego i tego samego obrazu.

"However realistic a photograph might be in style and effective in delivering a feeling of 'having been there', then, it is like all other media texts, a manufactured representation of the 'real'." (Rowe, 1999)

"Chociaż fotografia realistyczna może być stylowana i skuteczna w dostarczaniu sensacji „mieć miejsce tam”, to jest ona tak jak wszystkie inne teksty medialne, wyprodukowaną reprezentacją 'rzeczywistości'." (Rowe, 1999)

Zadanie 3: Produkcja wideo

Ostatnie zadanie dało studentom możliwość praktycznego zaawansowania. Było postawione zadanie zrobić jedno minutowy klip wideo, w którym studenci odegraliby rolę gwiazdy olimpijskiej w jej danej dyscyplinie. Nadaliśmy mu następującą strukturę:

Collect ideas / Zbierać pomysły

- Wymyśleć własną historię o Gwieździe Olimpijskiej (Może ona być: realistyczna, śmieszna, tragiczna, triumfująca, ...)
- Jaka jest jego/jej dyscyplina olimpijska?

Design of the video /Projekt widea

- Podziel swoją historię na poszczególne sekwencje
- Kto będzie grał rolę gwiazdy olimpijskiej?
- Gdzie będzie nagrywana ta historia?
- Gdzie chcesz ją nagrać?
- W którym miejscu potrzebowalbyś wsparcia w kręceniu?

Record the material / Zapis materiału

- Przygotuj i ćwicz sekwencję
- Nagraj każdą sekwencję z osobna (idealne jest użycie kamery mini-DV)

Edit the material / Montaż materiału

- Jaką wiadomość chcesz zakomunikować?
- Obejrzyj cały materiał jaki sfilmowałeś.
- Jaki materiał ważny jest dla przekazania przesłania?
- Jaki materiał może być opuszczony?
- Jakie dodatkowe elementy chcesz użyć, aby uleprzyć swoje przesłanie?
 - Tytuły? Podtytuły? Dodatkową muzykę/dźwięk ze ścieżki dźwiękowej?

Evaluate and submit your video / Uleprzenie i przedstawienie własnego widea

- Obejrzyj i przedyskutuj swoje wideo ze swoją grupą lub klasą
- Czy wiadomość, którą chciałeś przekazać została zakomunikowana grupie?
- Przedstaw nam swój klip wideo.

Wymieniliśmy się klipami wideo i opublikowaliśmy sześć z nich

- Niemcy (skok w wyż i szermierka)
- Hiszpania (Igrzyska Olimpijskie, skok w wyż, pchnięcie kulą i tenis)
- Szwecja (skok w wyż i kolarstwo)

Wiek uczniów odbił się na jakości produkcji: szwedzki wkład został wykonany przez 14-letnich uczniów i przez to bardziej wyrafinowanych niż młodsi uczniowie z Hiszpani i Niemiec.

Widea pokazały wiele głównych sportów z materiału telewizyjnego: moderator sportowy wprowadzający w dyscyplinę, wiele ujęć gwiazdy w zawodach swojej dyscypliny, elementy ceremoń olimpijskich i końcowych wywiadów ze zwycięzcami lub ofiarami. Traki dźwiękowe połączone z oryginalnym dźwiękiem z kamery, głosy w oddali, efekty dźwiękowe i muzyką.

Poprzez ocenę tych klipów zauważyliśmy, że możemy być bardziej zorientowani w naszym streszczeniu. Niektóre materiały filmowe były raczej bezpośrednim ogłoszeniem prawa działań sportowych. Liczyliśmy na większą symulację kreacji gwiazdy, część wspierana w emisji telewizji lokalnej (Otwartego Kanału Berlińskiego).

Wyrafinowane klipy szwedzkich studentów naśladują wiele elementów głównej serii ujęć sportowych. Niejasnym pozostaje jednak poziom rozpoznania w tym naśladownictwie. Gdy studenci specjalnie próbują kpić z głównego strumienia mediów, lub mają małe rozpoznanie, kopiują to, co sami skonsumowali? Produkcja krótkich klipów wideo w samym sobie nie

gwarantuje krytycznej refleksji.²

Jednym ze sposobów zechęcających do refleksji polega na “graniu wokół” z niektórymi technicznymi cechami klipu. Kombinacja różnych warstw obrazu ruchomego, dźwięku, przejść, tytułów i efektów wymaga wiele decyzji, za pomocą których studenci uczą się kompleksowości produkcji wideo.

Natomiast z naszego doświadczenia okazało się pożytecznym dla studentów “bawić się” nowo montowanym materiałem wideo. Na przykład wymiana danego dźwięku na kompletnie inny, biorąc pod uwagę, że różnice jakie powstają w całym przesłaniu danego materiału.

“If the still sports photograph seems to lodge in the mind, its neatly defined and structured image easily conjured up in fine-grained detail, the moving sports image often seems to fill up any spare cerebral and perceptual space, crowding out other subject matter with its movement, colour, noise and melodrama.” (Rowe, 1999)

“Jeżeli fotograf sportu wydaje się wpływać na umysł, powstaje starannie zdefiniowany i ustrukturuwany obraz, łatwo wylawiający mało-drobiazgowy detal, obraz sportu ruchomego często wydaje się uzupełniać przestrzeń intelektualną i percepcyjną, wypierając inną materię podmiotu swoim ruchem, kolorem, hałasem i melodramatem.” (Rowe, 1999)

Sport and beyond / Sport i poza tym

“At its best, sport provides one of the most powerful forms of human drama on television, inviting an intense emotional involvement from its audience.” (Brookes, 2002)

“W swojej największej wymowie, sport dostarcza jedno z najbardziej silnych form dramatu ludzkiego w telewizji, powodując intensywne emocjonalne zaangażowanie swoich widzów.” (Brookes, 2002)

“Sport” wzbudził największe zainteresowanie studentów i nauczycieli pośród wszystkich naszych tematów w projekcie MEAC, być może spowodowane uczniowskim entuzjazmem dla sportu.

Jako zwięzła ocena tych trzech ćwiczeń okazały się pomocne w udoskonaleniu oba zadania opisowe i jedno zadanie realizowane. W szczególności zadanie zrobienia wideo mogłoby mieć pożytek dla jaśniejszych wsakzówek w naśladowaniu gwiazd sportowych. To mogło być pomocne w rozważaniu innych sportów telewizyjnych sprawozdanych jako część tego zadania. W przyszłości mamy zamiar włączyć te udoskonalenia do zadań projektu MEAC-u. W szczególności jesteśmy zapaleni, że studenci wypełnią po prostu zadania, tylko raczej

² Porównaj również rozdział 'Media Literacy and Practical Work' (“Kompetencja Literacka i Praca praktyczna”)

in Gutierrez & Hottmann 2002

rozwiną krytyczną świadomość swojej własnej konsumpcji mediów.

Jednym z pozytywnych rezultatów zadania obrazowego było wykrycie trendów narodowych w prezentacji mediów. Analiza gazet oraz wymiana wyników w ramach któregoś z szkół europejskich pomogła zrozumieć różne punkty widzenia i dała możliwość spojrzenia poza egzystujące perspektywy narodowe. Okazało się, że jak zwykle, praca w ekipie europejskiej była owocna dla utrzymania interkulturalnej kompetencji medialnej.

Nasze zadania były tylko oczywiście kroplą w morzu. Istnieje wiele innych kwestii jak nierówność, rodzaj czy też komercjalizm, które mogą służyć za punkt startowy dla krytycznego badania. Dodatkowo moduł gwiazdy olimpijskiej może być łatwo przystosowany do innych wydarzeń sportowych.

My z MEAC-u zaangażowaliśmy się tylko w temat sportu i chcielibyśmy powitać Wasze pomysły na inne tematy.

Discovering History /Odkrycia Historyczne

“History is probably the most important and significant academic discipline for media studies, students and researchers.” Robert Ferguson

“Historia może być najbardziej ważną i znaczącą dyscypliną akademicką dla studiów medialnych, studentów i naukowców.” Robert Ferguson

Temat historyczny był skierowany do szkół ponadpodstawowych, gdzie skupiliśmy się na medytacji historii. Historia jest ściśle związana z rdzeniem pomysłu edukacji medialnej, ponieważ cała historia jest zmedializowana. Daty historyczne są zebrane, poselekcjonowane, ustrukturywane i prezentowane w specyficznej formie i ze szczególną motywacją. Wyraża się to również poprzez różne formy, jak tekst, obrazy ruchome i nieruchome oraz kombinacje dźwięku.

Zbliżanie się do subjektów historycznych w szkołach ewoluowało w ostatnich latach. Znaczenie faktów historycznych było ostro stawiane pod znakiem zapytania poprzez Carra, co najmniej w kręgu Anglo-Amerykańskim (1961). Rzut oka na nowo opublikowaną historię programu zajęć dla berlińskich szkół podstawowych ujawnia ich rozwój, proponuje potrzebę zaangażowania w historię drogą śledczą unikając prostolinijnego nabywania wiedzy na podstawie danych tekstów historycznych. Dzieci powinny być zachęcane do „zbliżania się do sytuacji historycznych poprzez swoje własne pytania i powinny sprawdzać fakty historyczne z różnych punktów widzenia.” (Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Sportu Landu Brandenburgii, 2004)

(Ministerium für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg, 2004)

Zgodnie z nowym planem szkolnym historia powinna koncentrować się na indywiduum, jako części społeczeństwa i jako rozwiązanie, dlaczego on/ona postępuje w taki a nie inny

sposób będąc w swoim środowisku. Jeden przykład wskazuje na to, co dziecko mogłoby doświadczyć mając ciotkę i wujka po drugiej stronie Muru Berlińskiego. To doświadczenie mogłoby być powiązane z uczniowskim zrozumieniem jego własnych wartości, standartów i środowiska i pomóc im ocenić zawartość historyczną.

Hiroshima and the mediation of history /Hiroshima i mediacja historii

Sześćdziesiąta rocznica pierwszego wybuchu wojny atomowej w Hiroszimie doprowadziła do pomysłu aktywacji analitycznej strony internetowej dla szkół ponadpodstawowych. Bombardowanie Hiroszimy, jak i wiele dobrze udokumentowanych wydarzeń, oferują nam wiele różnych perspektyw, pokazując jak pojedyncze wydarzenie może być interpretowane na różne sposoby. Byliśmy szczególnie zainteresowani różnymi (narodowymi) interpretacjami i usprawiedliwieniami. Ferro (1984) stwierdził w swoich badaniach w tekście traktującym o historii międzynarodowej:

"In American works, for instance, there is not a single illustration of the bombing of Hiroshima. The manufacture of the A bomb is referred to, but nothing is said about its terrible effects. On the other hand, in the West German textbook, we are shown, next to each other, the living dead of Hiroshima, the living and the dead in the Jewish concentration camps, the tragic exodus of the Germans fleeing from the Russian invasion in 1944, and Cologne razed by the Allies – a way of making the crimes committed by each of them seem commonplace."

"Prace Amrykańskie, na przykład, nie są tylko pojedynczą ilustracją bombardowania Hiroszimy. Produkcja bomby A jest zredukowana, ale nic nie mówi się o jej strasznych efektach. Z drugiej strony, podręcznik z Niemiec Zachodnich, który pokazaliśmy następnie sobie nawzajem, przedstawia żyjącą śmierć Hiroszimy, życie i śmierć w żydowskich obozach koncentracyjnych, tragiczny exodus Niemców uciekających przed inwazją Rosjan w 1944 roku, i Kolonię opanowaną przez Aliantów – sposób popełniania zbrodni wydających się dla każdego z nich rzeczą normalną."

Jak możemy pomóc studentom być świadomym takich narodowych aktów? Aktywacja w sieci ulokowana na stronach internetowych różnych krajów – odnosząca się głównie do gazet – i badająca teksty z dnia 6-tego sierpnia 1945 roku. Byli oni tam zachęcani do szukania możliwych usprawiedliwień dla bombardowania i generalnie dla narodowych perspektyw.

Jednocześnie była dana możliwość do zbadania reprezentacji Hiroszimy w różnych materiałach źródłowych jak gazety, albumy, książki biograficzne i inne materiały drukowane, jak czasopisma, encyklopedie i filmy.

Possible starting points for practical work

Możliwy punkt startowy dla pracy praktycznej

Praktyczne zadania wideo mogą przyczynić się do refleksji nad historią, na przykład produkcja historii fikcyjnej bazująca na wybranych tematach historycznych. Zaoferowaliśmy zadanie zwane „Kiedy byłem w mojej szkole...”, w którym uczniowie mieli przybrać rolę historyków i zdokumentować swoje doświadczenia w swojej byłej szkole podstawowej. Wymieniliśmy się powstałymi produktami między sobą i porównaliśmy różne perspektywy swoich doświadczeń (dalsze informacje o tych zadaniach znajdują się online).

Innym produktem filmowym naszych tematów historycznych była dokumentacja „Theresienstadt” zrobiona przez grupę uczniów (w wieku 14-16 lat) z Berlina³. Odwiedzili oni dawne getto i udokumentowali swoje doświadczenia za pomocą kamery wideo. Różne wrażenia uczniów oraz wywiady z jednym ocalałym umożliwiła różne punkty widzenia do badania tego pomysłu z różnych historycznych punktów widzenia.

History and beyond /Historia i tak dalej

Nasz projekt historyczny znajduje się w trakcie rozwoju; pracujemy obecnie nad nowym konceptem, aby zbadać mediację historyczną. Warto jest poświęcić czas, aby włączyć pracę analityczną do filmów telewizyjnych i fabularnych:

- *Telewizja*: Zbadać jak prezentuje się historię w telewizji – zarówno w programach specyficznych, jak i w częściach programów (jak na przykład wiadomości). Jak jest przedstawiana informacja o wydarzeniach historycznych w filmach dokumentalnych? Jaka jest różnica pomiędzy wydarzeniem historycznym dramatyzowanym i takim, w którym użyte są zdjęcia i dźwięk offowy?
- *Filmy fabularne*: Jakie tematy historyczne zostały wybrane? Jakie tematy zostały pominięte? Gdzie możesz odkryć potrzebę „rozbawienia” publiczności? Jakie środki zostały do tego użyte? Ile akcji zawartej jest w fabule? Jakie mity i opinie zostały użyte?

Rosnąca dostępność do nadawanych programów oraz materiału online powoduje bardziej niż kiedykolwiek wcześniej, że studenci są zdolni do operacji różnymi środkami i do patrzenia w głąb przekazywanej wiadomości.

“The increasing importance of media evidence in history teaching should ensure our understanding that historical ‘truth’ is not unitary or one-dimensional, and that we must settle for, at best, honest representations which will need to be interpreted in relation to the interests of their sources”. (Masterman, 1985)

“Rosnące znaczenie mediów jako dowód nauczania historii powinna dać nam do

³ ‘Theresienstadt’ wyprodukowana przez Julię & Mischka Franke – więcej informacji można znaleźć w na wyżej podanej stronie internetowej.

zrozumienia, że „prawda” historyczna nie jest jedyna lub jedno-wymiarowa, i że powinniśmy ustalić ją w najlepszym przypadku, poprzez uczciwe reprezentacje, które mogłyby być interpretowane zależnie od interesów i ich źródeł.” (Masterman, 1985)

And finally: Media education beyond the curriculum?

I w końcu: edukacja medialna poprzez program nauczania?

Na ostatnich stronach próbowaliśmy dostarczyć sugestii do zastosowania edukacji medialnej w sporcie i historii, ale jak wyżej wzmiankowaliśmy, edukacja medialna może być zastosowana w każdym przedmiocie szkolnym. Obecnie pracujemy nad rozwojem nowego materiału powiązanego z muzyką, biologią i językami obcymi, który można obejrzeć online na stronie www.mediaeducation.net.

Linking media education with a subject seems to us to be a useful start for encouraging critical thinking within the curriculum. But this is only a beginning. Alfonso Gutiérrez has argued in his chapter for the integration of media education as an essential part of basic education. The ever-growing media presence is changing our world, with more information accessible every day and requires further media competence. Just as traditional literacy (reading and writing) empowers those possessing these skills, being able to understand and create media messages is a vital skill for modern citizens.

Połączenie edukacji medialnej z innymi przedmiotami szkolnymi wydaje się być pomocnym startem, aby rozwinąć krytyczne myślenie w ramach programu nauczania. Ale to jest tylko początek. Alfonso Gutiérrez argumentował w swoim pierwszym rozdziale integrację edukacji medialnej jako zasadniczej części edukacji podstawowej. Rosnąca obecność mediów zmieniła nasz świat; kompetencja medialna jest bardziej wymagana niż kiedykolwiek. Tak samo jak alfabetyzacja tradycyjna (czytanie i pisanie) upoważnia do posiadania umiejętności do zrozumienia i kreacji przesłań medialnych, tak i kompetencja medialna jest istotną umiejętnością nowoczesnych obywateli.

Kończymy tę broszurkę słowami Roberta Fergusona, który był naszym bieżącym współpracownikiem i członkiem zespołu podczas naszej pracy w edukacji medialnej. Dziękujemy Ci Bob!

„Powiedziałem coś o edukacji medialnej, ale co z pomysłem edukacji medialnej poprzez nauczanie szkolne? Pierwszy z którychś nauczycieli mógłby powiedzieć „Jestem nauczycielem historii”, „Jestem nauczycielem geografii”, „Jestem nauczycielem matematyki” – „Nie muszę mówić o mediach; dostałem przedmiot do nauczania i mam go przeprowadzić.” Ale obawiam się, że żyjemy w świecie, w którym takie nastawienie nie jest produktywnie lub też pożądane. Nie jestem przekonany, ponieważ media nie reprezentują

tylko rzeczy jak telenowele, dramaty czy wiadomości – media reprezentują naukę, jak na przykład geografę, ukazują nam świat i jego struktury, mówią o matematyce – tak czy inaczej – nie możemy poważnie mówić o świecie, jeżeli nie mówimy o jakiejś działce bez odniesienia do mediów.”⁴

⁴ W wywiadzie wideo z Arminem Hottmannem, nagrany w lutym 2006 roku.

Bibliografía

- Andrews, David L. & Jackson, Steven J. (Eds): *Sport Stars – The cultural politics of sporting celebrity*. London: Routledge, 2001.
- Aparici, Roberto (Coord.): *La Revolución de los Medios Audiovisuales. Educación y Nuevas Tecnologías*. 2ª edición. Madrid. Ediciones de la Torre, 1996.
- Barthes, Roland: *Image, Music, Text*. London: Fontana Press, 1977.
- Brookes, Rod: *Representing Sport*. London: Arnold, 2002.
- Buckingham, David: *Media Education – Literacy, learning and contemporary culture*. Oxford: Polity, 2003.
- Carr, E. H.: *What is history?* London: Penguin, 1961.
- Ferguson, Robert: *The Media in Question*. London: Arnold, 2004.
- Ferro, Marc: *The Use and Abuse of History. Or How the Past Is Taught to Children*. London: Routledge, 1984.
- Gilster, Paul: *Digital Literacy*. New York. Wiley & Sons, Inc. 1997.
- Gutiérrez, Alfonso: *Alfabetización Digital. Algo más que ratones y teclas*. Barcelona. Gedisa. 2003
- Gutiérrez, Alfonso & Hottmann, Armin: *Democracy, Multimedia Literacy and Classroom Practice. A European Experience*. Berlin. Mondial Verlag. 2002
- Masterman, Len: *Teaching the Media*. London: Routledge, 1985.
- Ministerium für Bildung, Jugend und Sport des Landes Brandenburg; Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Sport Berlin: *Rahmenlehrplan Grundschule*. Berlin: Wissenschaft und Technik Verlag, 2004.
- Rowe, David: *Sport, Culture and the Media*. Buckingham: Open University Press, 1999.
- Tännsjö, Torbjörn & Tamburrini, Claudio (Eds). *Values in Sport – Elitism, nationalism, gender equality and the scientific manufacture of winners*. London: E & FN Spon, 2000.
- Tyner, Kathleen: *Literacy in a digital world. Teaching and learning in the age of information*. Mahwah. New Jersey / London. LEA. 1998.
- Whannel, Garry: *Fields in Vision – Television Sport and Cultural Transformation*. London: Routledge, 1992.

